

Jaderná energie je stále nejlevnějším zdrojem, vyplynulo z diskuzí na ENEF v Bratislavě

V Bratislavě se ve dnech 16. a 17. června 2014 konalo dvoudenní 9. plenární zasedání Evropského jaderného fóra, kterého je Česká republika společně se Slovenskem spoluorganizátorem. Fórum zahájili předsedové vlád obou zemí Robert Fico a Bohuslav Sobotka spolu s komisařem Evropské unie pro energetiku Güntherem Oettingerem.

Přítomni byli představitelé Evropského parlamentu zastupující různé politické skupiny a dalších přibližně 200 účastníků – zástupci členských zemí EU a ostatní důležité hráči z oblasti energetického průmyslu, financí, státní a veřejné správy, které zajímá řešení důležitých otázek týkajících se jaderné energetiky v evropském a národním kontextu.

Hlavním tématem byla klimaticko-energetická politika EU po roce 2020 a role jaderné energie v dekarbonizačním procesu. Přítomní zástupci evropského jaderného průmyslu se shodli na tom, že přechod na nízkouhlíkovou ekonomiku nebude levným řešením a bude představovat výrazný finanční dopad na členské země EU.

Zároveň byla prezentována analýza nákladů jednotlivých zdrojů energie, jejímž závěrem bylo, že jaderná energie stále představuje nákladově nejméně náročnou výrobu a to i při započtení všech externalit. Tento fakt byl mimo jiné dokreslen představením velmi ambiciózního plánu rozvoje jaderné energetiky v Polsku, které hodlá do roku 2025 vystavět nové jaderné kapacity o výkonu 6000 MW.

Otázkou zůstává, jak k Evropskému jadernému fóru přistoupí nová Evropská komise a nový komisař pro energetiku. „Evropské jaderné fórum považují za klíčový poradní orgán Evropské komise, který dlouhodobě potvrzuje svou přidanou hodnotu. Je dobře, že Evropské jaderné fórum bylo umístěno do regionu střední Evropy, kde má jaderné inženýrství dlouholetou tradici a jaderná energetika se těší politické i veřejné podpoře,“ zhodnotil roli fóra ministr průmyslu a obchodu Jan Mládek, který v Bratislavě doprovázel premiéra Sobotku.

Z vystoupení Roberta Fica

Tradice rokovaní Evropského jaderného fóra sa začala v Bratislavě na jeseň v roku 2007 a jej cieľom je podporovanie otvorenej diskusie o jadrovej energetike.

Slovenská republika v súlade so zásadami politiky Európskej únie dlhodobou buduje energetický sektor s cieľom prechodu na udržateľnú, bezpečnú a konkurencieschopnú energetiku.

Je iba málo krajín, ktoré sú schopné zabezpečiť si plnú a dlhodobú energetickú sebestačnosť. Energetická bezpečnosť má preto pre väčšinu štátov výrazný vnútorný i zahraničný rozmer. Ten sa prejavuje vo väčšej či menšej závislosti národných energetických systémov od vonkajších dodávateľov a činiteľov. V prípade Slovenska je miera závislosti na energetických zdro-

joch Ruskej federácie mimoriadne vysoká. Preto aj neistoty súvisiace s vývojom na Ukrajine, cez ktorú je k nám prepravovaných až 98 % našich energetických zdrojov, nás nútia prijímať opatrenia na zabezpečenie dlhodobej stability dodávok energií.

Keďže Európska únia dnes ešte nie je schopná plnohodnotne garantovať energetickú bezpečnosť členských štátov je dôležité, aby snahy o budovanie spoločnej energetickej bezpečnosti prinášali jasnú a definovateľnú perspektívu. Vláda Slovenskej republiky preto zastáva názor, že pripravovaný klimatický a energetický rámec na obdobie rokov 2020 až 2030 by mal byť založený na vyváženom prístupe k cieľom energetickej bezpečnosti, konkurencieschopnosti energetiky zabezpečujúcej spoľahlivú a efektívnu dodávku všetkých foriem energie zaprijateľné ceny s prihliadnutím na ochranu odberateľa, ochranu životného prostredia a trvalo udržateľný rozvoj. V podmienkach Slovenskej republiky je dosiahnutie uvedeného cieľa možné hlavne v kombinácii jadrovej energetiky s obnoviteľnými zdrojmi energie. Naším záujmom je preto zachovanie národnej suverenity pri rozhodovaní nielen o energetickom mixe, ale aj o bezpečnosti prevádzky jadrových elektrární a ďalších aspektoch rozvoja jadrovej energetiky v budúcnosti.

Jadrová energetika prispieva podstatnou mierou k zníženiu rizík spojených so závislosťou od dovozu fosílnych palív a v Slovenskej republike, rovnako ako v mnohých ďalších krajinách Európskej únie, zastáva významnú úlohu v energetickom mixe. Vláda dlhodobo deklaruje jej podporu a práve v čase energetických kríz si uvedomuje význam spomenutého zdroja, tak z hľadiska energetickej bezpečnosti ako aj z pohľadu poskytovania energie za ceny nepredstavujúce neúmerne záťaž pre našich obyvateľov. Spoločná európska politika by preto mala smerovať k uplatňovaniu princípov, ktoré nebudú mať negatívny dopad na využívanie tohto nízko-uhlíkového zdroja a naopak budú prispievať k vytváraniu stabilného investičného rámca pre bezpečné fungovanie trhu s energiami.

Slovenská republika jednoznačne počíta s rozvojom jadrovej energetiky aj v blízkej budúcnosti. Našou snahou je do roku 2030 dosiahnuť podiel nízko-uhlíkových technológií na celkovej výrobe elektriny na úrovni 80 %. Považujeme za dôležité, aby nové pravidlá Európskej únie umožnili efektívny rozvoj jadrovej energetiky pri zachovaní vysokej úrovne bezpečnosti. Slovenská republika podporuje všeobecný princíp tech-

nologickej neutrality ako základný element pre hodnotenie kompatibility opatrení štátnej pomoci. Žiadne zdroje by pri výbere zložiek energetického mixu, a teda ani jadrové, nemali byť diskriminované.

Chcel by som zdôrazniť, že dodržiavanie vysokých kritérií jadrovej bezpečnosti je v prirodzenej symbióze s našou jadrovou politikou. Z uvedeného dôvodu sa Slovenská republika aktívne zapája do tvorby a naplňovania spoločných programov.

Systematické presadzovanie zvyšovania jadrových bezpečnostných štandardov a zabezpečenia vysokej kultúry bezpečnosti je našou dlhodobou prioritou. V súčasnosti slovenské jadrové elektrárne podliehajú prísny bezpečnostným normám a ich bezpečnosť je považovaná za jednu z najvyšších vo svete. Vyplýva to zo záverov tzv. posudzovacieho zasadania k Dohovoru o jadrovej bezpečnosti. Hodnotia národné správy členských krajín v rámci aktivít Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu. Špičkové bezpečnostné a prevádzkové ukazovatele slovenských jadrových elektrární potvrdil aj index Integrovaného hodnotenia ukazovateľov prevádzkovej, bezpečnostnej a spoľahlivostnej výkonnosti, podľa ktorého sú všetky štyri prevádzkované jadrové bloky SE, a.s., zaradené na priečke kvality medzi prvými piatimi spomedzi 52 aktuálne prevádzkovaných reaktorov VVER 440 a 1000 vo svete.

V súvislosti s bezpečnosťou jadrových zariadení sa v krátkosti dotknem aj revízie Smernice, ktorou sa zriaďuje rámec Spoločenstva pre jadrovú bezpečnosť jadrových zariadení, s ukončenými rokovaniami na expertnej úrovni Rady. Ako som už spomenul, vždy sme boli a naďalej sme zástancami vysokej úrovne jadrovej bezpečnosti jadrových zariadení. Rozsiahle programy zvyšovania úrovne jadrovej bezpečnosti sa na Slovensku realizovali dávno pred udalosťami vo Fukushima a sú dôkazom správnosti našich iniciatív bez toho, aby nás k tomu nútili externé vplyvy, alebo rozhodnutia. Preto nechcem skrývať náš počiatočný skepticizmus voči revízii smernice. Sme presvedčení, že dodržiavaním existujúcej smernice pri zohľadnení medzinárodných bezpečnostných štandardov je úroveň jadrovej bezpečnosti v Európe na vysokej úrovni. Nové poznatky prameniace z udalostí vo Fukushima sú premietnuté do revízie smernice. Čo na jednej strane možno vnímať pozitívne. Na druhej strane nová smernica prináša ďalšie administratívne povinnosti vo forme medzinárodného posudzovacieho mechanizmu jadrových zariadení a vyššiu účasť verejnosti na

rozhodovacom procese. Existuje však dôvodná obava o vyústenie do neprimeranej byrokracie a labyrintu časovo neurčitých a neobmedzených procedúr s nepredvídateľným výsledkom.

Vyslovím celkom otvorene, že na pozadí legislatívneho procesu je vidieť aj politiku zacielenú na utlmenie využívania jedného energonosiča a preferovanie iných. A to v etape, keď situácia na elektroenergetickom trhu v Európe je plná vnútorných protirečení. Keď energetika v Európskej únii predstavuje jednu z najväznejších výziev. V dôsledku viacerých otáznych rozhodnutí v nedávnej minulosti vytvára čoraz vážnejšiu prekážku konkurencieschopnosti ekonomiky v Európe a neprimerane zaťažuje rozpočty obyvateľov aj priemyslu. Dnes riešime niekoľko vážnych problémov súčasne. Energetickú bezpečnosť, klimatické zmeny, ceny energií a ich dopad na konkurencieschopnosť. Považujem za nevyhnutné poukázať na to, aby sme sa varovali prijímaniu opatrení, ktoré sa môžu ukázať ako problematické.

V Slovenskej republike je v súčasnej dobe pred dopracovaním nová energetická politika. Strategický dokument definuje hlavné ciele a priority energetického sektora do roku 2035. Východiskový stav novej politiky charakterizuje pokles domácej spotreby fosílnych palív. Stanovili sme viaceré významné priority, najmä: zvyšo-

vane bezpečnosti dodávok energie, diverzifikácia energetických zdrojov a prepravných trás, energetická efektívnosť a znižovanie energetickej náročnosti, dodávka energie za prijateľné ceny, zvyšovanie podielu obnoviteľných zdrojov energie pri výrobe elektriny a udržateľnosť energetiky. Stratégia kladie dôležité miesto využívaniu jadrovej energie nakoľko výrobu elektriny z jadrových zdrojov považujeme za dlhodobu efektívnu a ekonomicky výhodnú spôsob zabezpečenia dostatku elektriny a okrem vysokej bezpečnosti z hľadiska dodávok paliva, stability výrobných cien elektriny a nízkych dosahov na zdravie a životné prostredie, majú pozitívny dopad na stabilitu elektroenergetickej sústavy.

Rovnako schválená stratégia inteligentnej priemyselnej špecializácie, nazývaná Stratégia RIS 3 – SK, jasne definuje jadrovú energetiku ako perspektívnu oblasť rozvoja. Vzhľadom k tomu predpokladáme primeranú účasť Slovenska na spoločnom vývoji jadrových zariadení novej generácie.

Ako som už uviedol, na našom území prevádzkujú Slovenské elektrárne, a. s., štyri jadrové bloky typu VVER. Zároveň vkladáme nemalé úsilie do dostavby 3. a 4. bloku jadrovej elektrárne Mochovce. Dostavba sa žiaľ už neúnosne predlžuje a musíme spoločne s našim zahraničným partnerom prijať ďalšie opatrenia na elimi-

náciu dopadov na rozpočet projektu. Do konca roka je nevyhnutné ukončenie montáže 3. bloku a začať jeho spúšťanie. Po závažke paliva sa predpokladá komerčná prevádzka až v druhej polovici roka 2016.

Vláda Slovenskej republiky oceňuje konštruktívny prístup nového generálneho riaditeľa Slovenských elektrární a očakáva od neho odstránenie subjektívnych príčin meškania a to najmä oneskoreného vypracovania projektovej dokumentácie a predkladania do schvaľovacieho procesu, a tiež neoptimálneho výkonu funkcie generálneho dodávateľa stavby vlastnými silami investora, spojeného s nevhodnou koordináciou činnosti kľúčových dodávateľov.

Príprava výstavby Nového jadrového zdroja v Jaslovských Bohuniciach priamo súvisí nielen so zvyšovaním energetickej bezpečnosti, ale jej realizácia tiež prispeje k dosiahnutiu ďalších dôležitých cieľov, ako napr. flexibilná, nízko uhlíková a udržateľná štruktúra zdrojovej základne, primeraná proexportná schopnosť vo výrobe elektriny a dostupné a konkurencieschopné konečné ceny elektriny.

Veľmi stručne možno zhrnúť, že potrebu výstavby nového jadrového zdroja podmieňuje niekoľko dôležitých skutočností:

- budúcou potrebou náhrady výrobné kapacity modernejšími zdrojmi,
- očakávaným postupným útlmom vo využívaní elektrární na fosílnych palivách z dô-

vodu neekologickosti a znižujúcich sa domácich zásob uhlia,

- nereálnosťou zabezpečenia dostatočnej a stabilnej dodávky elektriny z obnoviteľných zdrojov.

Po zhotovení štúdie realizovateľnosti, ktorá podrobne analyzovala a vyhodnotila technické alternatívy, vhodnosť lokality, ako aj ekonomické možnosti prípadnej novej jadrovej elektrárne na Slovensku, sa projekt posunul do ďalšej dôležitej fázy. V druhej polovici minulého roka sa začal proces posudzovania vplyvov tohto projektu na životné prostredie, tzv. EIA.

V rámci schválených aktivít na tento rok počítame s dokončením výkupu pozemkov, ktorých rozsah zodpovedá požiadavkám na umiestnenie technologických zariadení, samotného reaktora tretej generácie, súvisiacich a nevyhnutých stavieb.

Slovenská republika, ako jedna z mála členských krajín Európskej únie, má tiež komplexne vybudovanú infraštruktúru takzvanej zadnej časti jadrovej energetiky v rozsahu právnom, ekonomickom, organizačnom a technologickom, rešpektujúci záväzky vyplývajúce z legislatívy Európskej únie a z príslušných medzinárodných zmlúv. Základným koncepčným dokumentom upravujúcim strategicko-technické práva a povinnosti štátu a podnikateľských subjektov v procese nakladania s rádioaktívnymi odpadmi a vyhoretým jadrovým palivom, vzniknutých z jadrového priemyslu je Stratégia záverečnej časti jadrovej energie v SR. Implementačné činnosti Stratégie a všetkých častí zadnej časti jadrovej energetiky sú zabezpečované prostredníctvom Jadrovej a vyradovacej spoločnosti, a.s. (v skratke JAVYS). Zariadenia spoločnosti JAVYS umožňujú najmodernejšími technologickými postupmi bezpečne a finálne spracovať a ukladať všetky formy rádioaktívnych odpadov, ako aj skladovať vyhoreté jadrové palivo, spôsobom bezpečným pre súčasnosť, aj budúce generácie.

Vysokú úroveň odborníkov na vyradovanie ocenil aj francúzsky prezident Francois Hollande pri návšteve Slovenskej republiky.

Tak ako každá minca má svoj rub a líc, tak aj každý problém v energetike sa možno dívať z dvoch strán. V plnej miere to platí o dvoch výrazných energetických fenoménoch, ktoré v poslednej dobe zameriavajú expertov, médiá a širokú verejnosť a síce o jadrovej energetike a akoby v protiklade obnoviteľných zdrojov energií.

Nie je dávno, čo sa jadrová energetika stala symbolom absolútneho pokroku a smelých vízií do budúcnosti. Postupne nastal odklon od jej zveľobovania a po havárii v Černobyle a Fukušime sa bežná stala celosvetovou hrozbou a jej zástancovia sú označovaní často priam za verejných nepriateľov.

Obdobne obrovský boom obnoviteľných zdrojov v poslednej dekáde, začínajú slabnúť. Ich prevádzka a podpora majú značný dopad na koncovú cenu elektriny a napriek najušľachtilejším zámerom o ochrane životného prostredia, sa začínajú omínať aj oveľa silnejšie ekonomiky.

Elektrina je drahšia, priemyselná výroba Európskej únie prestáva byť schopná konkurencie na svetových trhoch. Niektoré druhy obnoviteľných zdrojov energií paradoxne prinášajú aj dopady v oblasti životného prostredia. Napríklad je všeobecne známe, že pri výrobe fotovoltaického panela sa spotrebuje neúmerne veľa energie, v porovnaní s tým, koľko je panel schopný vyprodukovať počas celej svojej životnosti. Alebo pri spracovaní biomasy na drevnú štiepku sa zabúda na začiatky procesu kedy obrovské stroje s dieselovými motormi vypustia do ovzdušia veľké množstvo uhlíkových emisií. Nasleduje doprava štiepky kamiónmi do elektrární často umiestnených v aglomeráciách. Podobné dopady sú aj pri zbere slamy a jej spaľovaní.

Zatiaľ len tušeným, ale obrovským problémom, je aj spôsob likvidovania odpadu z obnoviteľných zdrojov. Mám tým na mysli predovšetkým likvidáciu fotovoltaických panelov, ale aj ton popola vzniknutého spaľovaním drevnej štiepky a poľnohospodárskych rastlinných produktov.

Ďalej by som rád vyslovil krátku poznámku k vzťahu výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov elektriny a stability prepojených prenosových sústav. Neľahkým orieškom pre energetikov v strednej a západnej Európe je zabezpečovanie stability prenosových sústav narušovanej kruhovými tokmi elektriny, ktoré sú spôsobené návalmi elektriny najmä z veterných elektrární. Nepredikovateľnosť veterných a slnečných elektrární má za následok vyššie straty a tým aj cenu, ale najmä narušenie stability a bezpečnosti sústav.

Slovensko sa nachádza v samom strede Európy a je prirodzenou križovatkou diaľkových trás elektriny všetkými smermi. Je preto prvoradovou požiadavkou, aby jeho tranzitná sieť netrpela výkyvmi a bola zárukou stability a bezpečnosti elektriny ako krvného obehu európskeho hospodárstva. Je však ťažké predstaviť si plnenie úlohy stredoeurópskeho dispečera bez toho, že by nemalo svoju vlastnú stabilnú a bezpečnú bázu výroby elektriny a zdrojov umožňujúcich ich efektívne nasadenie v prípade potreby. Je preto prirodzené, že inklinujeme k najstabilnejšej a ekologicky čistej forme výroby a to k jadrovej energetike.

Svoje nezastupiteľné miesto v energetickom systéme majú tiež obnoviteľné zdroje, ale podľa nášho názoru nemôžu nahradiť jadro a treba ich chápať iba ako vítaný doplnok výroby, vhodné a efektívne dopĺňajúci energetický mix.

Samozrejme, aj jadro má svoje negatíva. Samotná prevádzka elektrární býva síce už relatívne čistá a bezpečná, problémom je však ťažba uránu a neskôr skladovanie použitého paliva.

Slovenská republika sa zapája a bude zapájať do všetkých dialógov o jadrovej energetike a jej budúcnosti a to na národných aj medzinárodných platformách. Diskusie, ktoré sú konštruktívne, opierajú sa o expertízu a odborné a pragmatické argumenty bez politizácie témy budú vždy prinášať svoje „zdravé ovocie“.

Záverom mi dovoľte vyjadriť presvedčenie, že tohtoročné stretnutie jadrového fóra bude jednou z ďalších príležitostí pre otvorenú diskusiu o všetkých aktuálnych otázkach jadrovej energetiky v kontexte energetickej bezpečnosti a novej európskej klimatickej a energetickej politiky. A v budúcnosti sa tradícia rokovaní Európskeho jadrového fóra bude tešiť nie len svojmu desiatemu jubileu.

Z projevu Bohuslava Sobotky

Úvodem mi dovoľte poďakovať Slovenské republiky a Evropské komisi za organizáciu nejen letošního ročníku, ale za celé úsilí o existenci Evropského jaderného fóra. Transparentní a odborná evropská diskuse o jaderné energetice je významnou součástí debaty o dekarbonizaci evropské ekonomiky a o zajištění energetické bezpečnosti. A to nejen pro země, které využívají jádro, ale podle mého názoru pro celou Evropskou unii.

Bez dalšího rozvoje jaderné energetiky se České republiky a zřejmě i některým dalším státům nepodaří naplnit své závazky v oblasti snižování emisí CO₂, pokud chtějí i nadále rozvíjet svoji stávající průmyslovou základnu.

Devátý ENEF se bude věnovat nanejvýše aktuálním otázkám: investicím do energetického sektoru, managementu vyhořelého paliva a roli, jakou může hrát jaderná energetika v novém klimaticko-energetickém rámci do roku 2030.

Na červnové Evropské radě očekávám dvě zásadní energetická témata: klimaticko-energetický rámec 2030 a otázky dovozní závislosti spojené s energetickou bezpečností.

Pokud jde o klimaticko-energetickou politiku, Evropská unie je velice ambiciózní, a to bez ohledu na některé negativní zkušenosti, které nám aktuálně platný klimaticko-energetický rámec po roce 2008 přinesl.

Situace se nadto od roku 2008 významně změnila – Evropská unie se jen pomalu vzpamatovává z hluboké ekonomické krize a trpí komparativní nevýhodou, co se cen energie pro koncové uživatele týče. Navíc míra zapojení se ostatních významných světových producentů skleníkových plynů do úsilí o ochranu klimatu je nižší, než jsme v Evropě původně doufali.

Stále platí, že evropská debata a míra ambicióznosti možných klimaticko-energetických cílů nesmí být izolována bez zohlednění míry globálního úsilí. V opačném případě mohou být dopady na konkurenceschopnost Evropy, ale také České republiky a Slovenska nenapravitelné.

Ať již v evropské debatě o klimaticko-energetických cílech ztíží vize jednoho či vícenásobného závazku, Česká republika považuje jadernou energetiku za vhodný prostředek pro naplnění cílů v oblasti snižování emisí CO₂.

Druhým tématem červnové Evropské rady, a současně tématem, které bych rád v kontextu jaderné energetiky akcentoval, je právě energetická bezpečnost. Podobně jako v plnění našich klimaticko-

energetických cílů, jaderná energetika hraje velmi významnou roli v zajištění bezpečnosti a plynulosti dodávek energie.

Cílem každého státu a odpovědné politické reprezentace je nejen okamžité zajištění dostatku energie pro všechny občany a pro průmyslovou základnu země posilující ekonomický růst, ale také střednědobý a dlouhodobý plán na zajištění zásobování energií.

Česká republika má silně proexportně orientovanou ekonomiku s vysokým podílem průmyslu, včetně energeticky náročného, a to i oproti zemím Evropské unie. Dále má Česká republika limitované podmínky pro rozvoj obnovitelných zdrojů elektrické energie.

V tomto kontextu vítám tezi Evropské komise, že jaderná energetika představuje spolehlivý, nízkoemisní zdroj základního zatížení, který hraje významnou roli v zajištění právě energetické bezpečnosti. Vlastnictví výrobního a technologického know-how v této oblasti považují za jednu z konkurenčních výhod Evropské unie oproti jiným regionům, které o něj teprve pracně usilují.

Jaderná energetika je nejenom zdrojem stabilních a bezpečných dodávek elektrické energie, ale přispívá ke zvýšení naší energetické bezpečnosti také možností skladování dlouhodobých zásob primárního paliva, jehož podíl na celkových výrobních nákladech je ve srovnání s jinými konvenčními zdroji relativně nízký.

Jadernou energetiku tedy považují v kontextu boje proti klimatickým změnám i snahy o posílení energetické bezpečnosti za zcela legitimní součást energetického mixu a je na každém členském státě, zda se přikloní k jejímu využití či nikoli.

Ponechání rozhodnutí o energetickém mixu každého členského státu v souladu s Lisabonskou smlouvou je nezbytné. Státy musejí mít i nadále možnost rozhodovat o energetických investicích na základě nákladově-efektivního využití svých specifických a objektivně daných národních podmínek.

Pokud jde o situaci v České republice, rozhodnutí české vlády neudělit v tomto okamžiku jakoukoliv státní garanci na dostavbu dvou bloků Jaderné elektrárny Temelín, které vedlo společnost ČEZ k zastavení tendru, je nutno chápat nikoli jako nedůvěru v budoucnost jaderné energetiky v České republice.

Právě naopak, vláda České republiky jasně deklarovala, že hodlá i nadále rozvíjet jadernou energetiku v České republice. Pro své kvalifikované rozhodnutí ale vláda potřebuje dodatečné informace. Především, jakým způsobem přistupovat k dalšímu rozvoji energetiky s ohledem na optimalizaci celkových nákladů i jiných strategicko-bezpečnostních zájmů země.

UVědomuji si, že rozhodnutí o dalším směřování české energetiky včetně těch o výstavbě jaderného zdroje, který bude v provozu až 60 let, nelze činit pod dojemem momentálních tržních cen. Pravidla trhu se mění velmi dynamicky a nelze jimi zcela podmiňovat strategickou

otázku zajištění spolehlivých dodávek elektřiny pro občany a průmysl naší země. Zároveň ale rozvoj jaderné energetiky není možný za každou cenu a na úkor spotřebitelů.

Chtěl bych při této příležitosti také zdůraznit, že významnou roli hraje také intenzivní účast českých expertů na světovém projektu vývoje perspektivních jaderných reaktorů tzv. čtvrté generace. A to ve výzkumu systému s tekutým palivem, v uranovém palivovém cyklu. Tohoto projektu se účastní další přední jaderné mocnosti, jako jsou Spojené státy, Rusko, Japonsko a Čína. Měl by výrazně přispět ke zvýšení bezpečnosti, jaderné energetiky, minimalizaci množství a nebezpečnosti jaderného odpadu a také ke zvýšení efektivnosti a dlouhodobé dostupnosti jaderného paliva.

Závěrem mi dovoluji říci, že jaderná energetika má pevné místo v energetickém mixu České republiky. Naše země bude jak na odborné, tak politické úrovni doma i v Evropě hledat řešení a způsoby, jak nahradit dosluhující uhelné zdroje základního zatížení nízkoemisními zdroji na základě principů minimalizace dopadů na životní prostředí, na základě principů nákladové efektivity a technologické neutrality.

Z vystoupení Günthera Oettingera

V úvodu svého vystoupení G. Oettinger poděkoval SR a ČR za organizaci Evropského jaderného fóra a uvedl, že ENEF se na všech svých zasedáních zabývalo aktuálními tématy evropského energetické politiky ve vztahu k jaderné energetice.

Řekl dále, že je třeba více udělat jak na národní, tak evropské úrovni s cílem vypořádat se s novými výzvami v oblasti energetické bezpečnosti. I když v této oblasti bylo dosaženo velkého pokroku, Evropa nadále zůstává zranitelná vůči energetickým šokům.

V této souvislosti upozornil, že v rámci jednání o energetickém a klimatickém balíčku do roku 2030 je třeba mít na zřeteli konkurenceschopnost a udržitelnosti evropského průmyslu z pohledu cenově dostupné energie a také snížení závislosti na dovozu energie v dlouhodobém horizontu.

Zdůraznil, že v Evropě je dnes cena zemního plynu 3x až 4x vyšší než v USA a cena elektrické energie dvojnásobná. Evropské unie se podílí 20 procenty na světové průmyslové výrobě a energetika hraje důležitou roli v tom, aby obstála v konkurenci. Přitom dnes jsme v situaci, že plyn a elektřina jdou proti průmyslu.

Skutečností je, že spotřeba elektřiny ve světě dále poroste. V současnosti z přibližně 7 miliard obyvatel planety nemá více než miliarda lidí přístup k elektrické energii. Podle prognóz by se měl počet lidí na Zemi zvýšit do roku 2050 na 9,6 miliardy, což si vyžádá další nárůst spotřeby elektřiny. Je proto třeba integrovat všechny zdroje a technologie, aby bylo možné zabezpečit dostatek elektřiny pro všechny.

V zemích EU se v současnosti vyrábí 27 % elektřiny z jadra, v roce 2050 by to mělo být 25 % přesto, že dojde k odstavení řady elektráren. Výzkum a vývoj se dnes zaměřuje na novou generaci jaderných elektráren. Komisař Oettinger upozornil na to, že bez přímé nebo nepřímé státní podpory nikdo nebude do jadra investovat, přitom v budoucnu bude třeba využívat všechny zdroje.

Je nutné, aby v reakci na výzvy energetické bezpečnosti došlo k větší koordinaci národních energetických politik. Členské státy by měly více informovat sebe navzájem a Komisi při definování své dlouhodobé strategie energetické politiky a při přípravě mezivládních dohod s třetími zeměmi. Je třeba vyvinout další úsilí k zajištění lepší součinnosti mezi cíli energetické a zahraniční politiky a hovořit s našimi partnery s jedním hlasem. „Aby obstála, potřebuje Evropská unie společnou zahraniční politiku v oblasti energetiky, když se nedohodneme, tak prohráme všichni,“ zdůraznil v závěru svého vystoupení Günther Oettinger.

Setkání ENEF vysílají jasný politický signál, že zájem EK, ale i členských zemí EU včetně ČR a SR, je s velkou zodpovědností přistupovat k problémům jaderné energetiky a jejímu místu v rámci energetické politiky EU, jaderné bezpečnosti a transparentnosti při jejím využívání. Správná strategická rozhodnutí je možné udělat na základě rozsáhlých a otevřených diskusí o všech aspektech jaderné energie se zainteresovanými hráči a s veřejností.

To potvrdily i výsledky skupiny pro Transparentnost. „Je to ‚běh na dlouhou trať‘ a úspěšnost závisí zejména na vybudování důvěry a principu dobrovolnosti ze strany občanské společnosti. Se zájmem jsme si proto vyslechli příklad úspěšného zapojení veřejnosti ve Švédsku a Finsku, kde práce s veřejností vyústila do jejich aktivního zájmu o umístění jaderných zařízení na svém území. Tento příklad zároveň svědčí o tom, že sofistikovaným přístupem k řešení tohoto problému je možné na základě principu dobrovolnosti dosáhnout transparentnosti a akceptování veřejností,“ řekl státní tajemník MH SR Dušan Petřík.

Téma letošního zasedání ENEF bylo – Energetická bezpečnost a rámec 2030 – podíl jaderné energetiky na bezpečné, konkurenceschopné a udržitelné energetické budoucnosti. „V této souvislosti bych chtěl zdůraznit, že je třeba nejprve udělat důslednou analýzu individuálních následků této politiky na národní úrovni. Nelze však zapomenout i na definování kompenzačních mechanismů a na opatření, jimiž se zabrání úniku průmyslu za hranice EU. Cíle je třeba dosahovat technologicky neutrálním a nákladově efektivním způsobem a to s mimořádným důrazem na zachování konkurenceschopnosti evropského průmyslu,“ upozornil na závěr jednání státní tajemník MH SR D. Petřík. ■